

SPORTÚJSÁGÍRÁS? CSAK TUDOMÁNYOSAN!

■ Az idén a hetedik évfolyamába lépő *ME.dok* a Babeş–Bolyai Tudományegyetem média és kommunikáció szakos doktorandusainak műhelylapjaként indult, mára azonban szellemiekben és „fizikumában” is kiteljesedve az erdélyi magyar médiakutatás pezsgő fórumává vált. A kiadvány immár C kategóriás (a Országos Felsőoktatási Kutatási Tanács, CNCSIS 11441/2008.12.15. számú határozata szerint), és az átlagban 120 oldalas lapszámok a szárnybontogató ifjú médiaelemzők mellett számos rangos szerzőt vonultatnak fel. Cseke Péter alapító-főszerkesztő által kezdeményezett jellemzője a lapnak, hogy egy-egy megjelenése tematikus mag köré rendeződjön, amely az alaptudományághoz való ragaszkodás mellett a folyóirat változatosságát is biztosítja. Az idők folyamán születtek kommunikációs jelenségeket, reklámokat elemző számok (pl. 2008. 1. sz., szerk. Máté Erzsébet), de megjelent egy szociográfiai témájú cikkgyűjtemény is (2009. 3. sz., szerk. Botházi Mária és Zörgő Noémi), amely jelentős (és zömében pozitív) sajtóvi szhangot váltott ki. Szintén sikeres lapszám a 2010/2-es is, mely az erdélyi magyar sajtótörténet megírásának veti meg az elméleti alapjait (szerk. Botházi Mária). A lap rövidke történetében talán kurióznak tűnhet a 2011/1-es, amely az első látásra a gyakrabban előforduló témáktól gyökeresen eltérő történéseket jár körül. A Killyéni András szerkesztésében megjelenő, sporttörténeti írásokat tartalmazó *ME.dok* azonban bebizonyítja, hogy mi sem áll közelebbi rokonságban a médiákkal, mint a nyilvánosságot *a priori* igénylő sport. A sport ugyanis a médiákban olyan médiumra talált, amely által teljesebben vissza tudott találni ahhoz a jelleghez, amely jellemezhetette ezen emberi tevékenység-ág indulását is. A valószínűleg szakrális gyökerű aktivitások a 19. század végén, majd az olimpiai mozgalom indulásával, a 20. század elején nyerték el újra azt a rituális, közösségszervező szerepüket, mely a kezdeteikkor jelle-

mezte őket, de az új típusú „szociális impaktot” a média által nyújtott nyilvánosságnak köszönhették.

A 2011/1-es kiadást az idén, a londoni olimpia esztendejében új sporttörténeti szám követte. A 2012/2-es, szintén Killyéni által szerkesztett kiadvány a *ME.dok* történetének második „sportos” lapszáma, tehát még nem sorozat, de már nevezhetjük pusztán ígéretes indulásnak sem. Az olimpia, az olimpizmus előtt nem fő-, hanem „laphajtással” tisztelgő szerkesztőség ezúttal is végigpásztázta a tudomány jó néhány regiszterét. Találunk itt történelmi jellegű munkát Szikora Katalin, a Semmelweis Egyetem docensének tollából (19. századi „előolimpiák” Athéntől ...*Palicsig*), de olvashatunk humorral fűszerezett élménybeszámolót is Csillag Pétertől, a *Nemzeti Sport* riportertől (*BL-döntőn jártam – a legfontosabb európai kupamérkőzés egy magyar újságíró szemével*).

A Magyar Olimpiai Akadémia Tanácsa alelnöke, Szakály Sándor ajánlásával érkező sport- és médiatudományi szám mind a tizenegy cikke érdekes és izgalmas kalandozás a magyar sport közel- és régmúltjába. Takács Ferenc, a Semmelweis Egyetem professzora Budapest olimpiai kandidálásairól ír tanulságos összefoglalót. Írásából kiderül, hogy mind a 20. század elején, az olimpiai mozgalom indulásakor, mind pedig a 20. század végén – ennek a társadalmi folyamatnak beteljesedésekor benyújtott rendezési pályázatok elsősorban infrastrukturális hiányosságok miatt buktak el. Talán, jelzi Takács, 1960-ban lett volna Budapestnek leginkább esélye arra, hogy olimpiát fogadjon, ámde a hidegháború következményeként kialakult politikai és gazdasági helyzet ellehetlenítette egy ilyen nagyléptékű esemény lebonyolítását. Magyarország fővárosa tehát, annak ellenére, hogy már 1896, a Millénium esztendeje óta szeretett volna olimpiaszervező országgá válni, és mindazok ellenére, hogy lélekszáma-
hához képest sok olimpiai bajnok hazája,

még 2020-ra sem kapott lehetőséget arra, hogy a világ legnevesebb sportrendezvényét vendégül lássa.

Killyéni András a magyar téli olimpiai központ alapításáról, építéséről és működésének első fázisairól ír. A borsafüredi menedékház, a Radnai-havasokban felépült olimpiai síugrószánc mind-mind a téli sportok hivatásos művelésének minél szélesebb körben való elterjesztését célozták – a háborús körülmények ellenére. Románia azonban sosem kezelte prioritásként a borsafüredi téli sport-központ fejlesztését, így, annak ellenére, hogy kisebb befektetéseket eszközöltek, a kitűnő adottságokkal rendelkező helyszín nem tudott nemzetközi szintű sportközponttá szerveződni.

A múltból a jövőbe ível Várhelyi Ferenc, az Eurosport zsurnalisztájának szociológiai igényű összeállított tanulmánya a sport és a televíziózás közös történetéről. A barcelonai (1992) és atlantai (1996) olimpiák nagy nézettsége kihatott gyakorlatilag a globális médiaszemléletre. Várhegyi egyfajta szükségszerű cinikosságot ír le, amely a globális léptékű sportesemények és a körülöttük zsongó audiovizuális médiák között szövődik, és a minél nagyobb nézőszám elérését célozza, természetesen a profitszerzés céljából. Szerzőnk azonban figyelmeztet, hogy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) etikusan használja fel a televíziós közvetítések jogdíjaiból származó hatalmas összegeket: az olimpiai játékok (mozgó-) képsorainak eladásából befolyó jövedelem 90%-át visszaforgatja a sportba, és csak 10%-át költi a NOB fenntartására, működtetésére.

Ezzel a gondolatmenettel érintkezik Kokovay Ágnes (a Semmelweis Egyetem docense) és Zsiros Mihály (az EuroGames 2012 sportmenedzsere) cikke, amely *A NOB közösségi médiapolitikája London előtt* címet viseli. Szerzőpárosunk azt elemzi, hogy a NOB miképpen reagált a médiumváltásra, a web 2.0-ás, interaktív netfelületek megjelenésére és széles körben történő elterjedésére, nagy hangsúlyt helyezve arra, hogy milyen (főképp jogi)

eszközökkel védi a nemzetközi sportszervezet az arculatát meghatározó audiovizuális elemeket.

A *ME.dok*nak üde színfoltja Fábián Tímeának, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem magiszteri hallgatójának tanulmánya, mely a székelyudvarhelyi megjelenésű *Udvarhelyi Híradó* férfi és női sztereotípiáit vizsgálja, nagy teret szentelve a sportkommentátorok, sportelemzők nemi eloszlásának, a cikkekben említett sportolók nemi hovatartozásának vizsgálatának. Újszerű szempontból közelíti meg az önmagát haladó szelleműnek valló, ámde annál több rejtett, csak antropológiai vizsgálat számára megmutakozó sztereotípiával élő sajtóorgánomot. Következtetéseit akár pszichológusok is használhatnák.

Lantos Gábor, a Magyar Rádió zsurnalisztájának *A kőtáblától a táblagépekig. Megváltozott (sport)médiafigvasztási szokások Magyarországon* cikkcímű önmagáért beszél. Az 1996-os atlantai olimpiától a 2012-es londoni olimpiára való készülődések bemutatásáig ívelő írás a műszaki fejlődés sportszemléletre tett hatásait vizsgálja, a sport magyarországi elbulvárosodásáról ír – eléggé szomorú következményeket ismertetve, és jelzi azt, hogy a magyar média (és a közélet) immár nem tekint olyan optimistán a 2012-es Játékok elé, mint ahogyan tette a 2008-as pekingiekkel (amelyek, sajnos, kiábrándítóak voltak).

Boros Miklósnak az erdélyi sportzsurnalizmust elemző cikkével zárul a 2012/1-es *ME.dok*. Az újságíró megállapítja, hogy a sportnak rendszeres figyelmet leginkább csak a nyomtatott sajtóorgánumok szentelnek, míg az erdélyi magyar audiovizuális média periférikusan kezeli ezt a fontos szociális jelenséget.

A cikkek áttekintése után bátran kijelenthetjük, hogy az idei esztendő első *ME.dok*jának megjelenése sajtó- és sporttörténeti esemény – legalábbis itt, a Kárpátok közé rekesztett kicsiny erdélyi magyar kultúránkban. (*ME.dok* 2012. 1 sz.)

Péter Árpád